

Vd:s ledare SSF Nyhetsbrev mars 2017

Excellent forskning som söker genomslag i samhället står inte i konflikt med vare sig grundforskning eller behovsmotiverad forskning

Jag har under mina snart fyra år som vd för SSF vinnlagt mig om att föra samtal med forskare och företrädare för högskolor samt industri och samhället kring hur stiftelsen bäst kan uppfylla sitt uppdrag att stärka Sveriges konkurrenskraft. Responsen är utslutande positiv och har i flera avseenden påverkat stiftelsens nya forskningsstrategi.

Samtalen leder mig att fokusera på vad som är strategisk forskning. Av ett flertal definitioner lyfter jag här fram mina ledstjärnor, vilka också speglar stiftelsens ändamål:

- Riktad grundforskning, även kallad Pasteurs kvadrant, dvs driften mot en fundamental förståelse kombinerad med försöket att använda resultaten.
- Forskning med såväl hög inomvetenskaplig kvalitet som långsiktigt industriellt intresse
- Möjlighetsdriven forskning
- Forskning som möter samhällets behov av tillämpbar kunskap och där resultaten nyttiggörs under och efter projektiden
- Löser samhällsproblem med en vetenskaplig ansats
- Industri och hälso/sjukvård länkas till forskare för formulering och genomförande av forskningsprojekt
- Forskarutbildade som är attraktiva för anställning utanför akademien
- Excellenta forskningsmiljöer som attraherar kompetens och investeringar.

Därför söker och selekterar SSF projekt efter två huvudkriterier: 1) vetenskaplig kvalitet och 2) relevans och förväntat genomslag i samhället.

I dagsaktuell debatt och som reaktion på den senaste forskningsproposition har regeringen beskyllts för att vilja begränsa forskningens frihet då den bland annat pekar på värdet av strategisk forskning och samverkan. Låt oss titta på förutläggningarna:

-Är forskningen fri i Sverige? – Nej, inte egentligen. Ingen hindras i sitt vetenskapliga tänkande

eller metodval, givet gängse etisk prövning. Systemet uppmuntrar till att utmana och testa teorier. Det är klart att jag som forskare ofta önskat få mera 'egna' resurser, men lyckligtvis finns kollegor och labb på andra orter för samverkan. Propositionen föreslår heller inga förändringar av lärarundantaget – den värdefulla svenska lösning som gör det möjligt för forskaren att både öppet publicera och fritt exploatera resultaten från sin forskning.

-Är den fria forskningen hotad i Sverige? -Nej, till sakernas goda tillstånd hör att nuvarande och par tre tidigare regeringar kraftfullt har höjt forskningsanslagen till universitet och högskolor. Kommande beslut innebär ingen minskning. Utöver detta tillförs resurser från kvalitetsdrivande externa finansörer som Vetenskapsrådet, Wallenbergstiftelserna och Stiftelsen för Strategisk Forskning. Vad är mera strategiskt för samhället än banbrytande och djupgrävande forskning?

Samtidigt har staten med olika autonomireformer minskat sin styrning över lärosätena och gett dem kontroll över den lokala medelsfördelningen, inklusive för den allt viktigare forskningsinfrastrukturen. Problem uppstår dock när flera lärosäten ska dela på kakan eller väljer att anställa flera forskare i en stegrande takt. Ironiskt nog får en forskare då i snitt mindre medel att förfoga över. Situationen är inte hållbar därför att mera pengar aldrig blir nog och andra samhällssektorer förstås också behöver resurser.

Dilemmat kan lösas om fakulteter med sina kollegier prioriterar meriteringstjänster för unga forskare enligt ett tenure track-system med rätt att provas för tillsvidareanställning samt garanterar professorerna fasta anslag till hela sin tjänst inklusive deltagande i utbildningen.

Lyft så även fram de goda exemplen på industri som tillför resurser till forskning i samverkan med högskolor och inspirerar till forskningsgenombrott och innovation.

Så får vi sans och resonans i frihetsfrågan.

